

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ: ПРИНЦИПИ ТА ЗАВДАННЯ

З початком глобалізаційних процесів в економіці України та розвитком ринкових відносин урізноманітнюються види витрат та, відповідно, розширюється спектр підходів до тлумачення цього поняття. Витрати – складне економічне явище, що тісно пов'язане з усіма елементами процесу управління та впливає на показники діяльності підприємства. На сьогодні для більшості підприємств стає актуальною проблема контролю та обґрунтування зростання витрат. Для вирішення цього питання необхідним є розробка чіткої програми щодо управління витратами.

Дослідженню витрат присвячені роботи вітчизняних науковців: Бутинця Ф., Валуєва Б., Герасимовича А., Голова С., Кіндрацької Л., а також зарубіжних вчених: Бріттона Е., Ван Хорна Дж. К., Говіндараджана В., Друрі К., Нідлза Б., Райна Б., Скоуна Т., Холта Р., Фостера Дж. та ін. Праці зазначених науковців підтверджують, що будь-яка діяльність неможлива без витрат ресурсів. Закономірності розвитку ринкових відносин, логіка пізнання свідчать, що спочатку мають місце витрати ресурсів, а потім – результати, пов'язані з цими витратами.

Система управління витратами – це сукупність взаємопов'язаних елементів, методів і механізмів, що діють у межах функціональних обов'язків і утворюють певну цілісність, за допомогою яких узагальнюються процеси постачання, використання ресурсів, вирішуються чітко поставлені цілі, реалізуються тактичні і стратегічні плани [2].

Система управління витратами спрямована на вирішення таких завдань:

- здійснення контролю за ходом господарської діяльності підприємства;
- виявлення тенденцій змін рівня, обсягу та структури витрат на обсяг виробництва та одиницю продукції;
- збір, аналіз інформації про витрати; нормування, планування витрат у розрізі елементів, виробничих підрозділів і видів продукції;
- пошук резервів економії ресурсів і оптимізації витрат тощо [1-3].

Ефективна система управління витратами повинна ґрунтуватися на дотриманні певних принципів (рис. 1).

Ці принципи вказують загальні напрями управління витратами, а на конкретному підприємстві застосовуються з урахуванням його організаційно-економічних особливостей.

Обов'язковість дотримання всіх без винятку принципів не слід розглядати як абсолютну і, тим більше, як вимогу уніфікації системи управління витратами на підприємствах.

Рис. 1. Основні принципи управління витратами підприємства
Джерело: складено автором на основі [3]

Система управління витратами та форми її ведення визначаються самостійно кожним підприємством. Як зазначає Голіков О. І., «управління витратами – це комплекс заходів, що спрямовані на формування найбільш необхідних і разом з тим доцільних з економічної і технічної точок зору витрат, яке забезпечується за допомогою раціонального їх нормування, оптимального планування, обґрунтування бухгалтерського обліку, оперативного економічного аналізу та своєчасного і всебічного контролю» [1, с. 27]. З цього визначення випливає, що управління витратами дає змогу отримувати користувачам необхідну інформацію щодо обліку, планування, аналізу та контролю витрат на конкретному підприємстві.

Отже, управління витратами можливо реалізувати лише у разі залучення

до системи управління витратами відповідних важелів та інструментів вироблення управлінського впливу. Лише інформація про реальні процеси в розрізі важелів та носіїв витрат здатні сформувати цикл управління.

Таким чином, уточнення принципів управління витратами дозволяє об'єктивніше оцінити таку важливу для підприємства економічну категорію, а впровадження в господарський процес етапів постановки системи управління витратами – економити матеріальні ресурси і максимізувати їх віддачу.

Управління витратами можна визначити як систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, заснованих на використанні об'єктивних економічних законів.

Список використаних джерел

1. Голюков О. І., Миколаєва Н. А. Основи класифікації і методи управління витратами в системі стратегічного управлінського обліку. *Азимут наукових досліджень: економіка і управління*. 2014. № 1. С. 26-30.

2. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Рудич А. І. Теоретичні основи управління витратами підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4 (115). С. 140-147. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9006>

3. Попович Г. В. Оптимізація витрат підприємства, як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2018/Economics/14_87797.doc.htm